

Checklist 1 Examenreglement

Editie 2022-2023

Inleiding

Het Eindexamenbesluit VO bepaalt in artikel 31 dat het bevoegd gezag een eindexamenreglement opstelt en voor 1 oktober aan de kandidaten en tevens aan de inspectie toezendt. Het Eindexamenbesluit VO bepaalt wat in ieder geval in het examenreglement opgenomen moet worden. De verschillen tussen de examenreglementen van scholen zijn groot. In de onderstaande checklist zijn die zaken opgenomen die in ieder geval geregeld moeten worden, en zijn zaken opgenomen die in de praktijk door veel scholen als gewenst beschouwd worden.

Het Eindexamenbesluit VO is met ingangsdatum 1 augustus 2021 op een aantal punten gewijzigd ter versterking van de kwaliteit en de kwaliteitsborging van schoolexaminering. Omdat deze aanpassingen betrekkelijk recent zijn, staan voor de gebruiker van de checklist deze aanpassingen vermeld in een kader op bladzijde 2. Tevens zijn de relevante wijzigingen in het Eindexamenbesluit voor deze checklist opgenomen in een bijlage evenals de relevante passages uit de Nota van toelichting.

Regelgeving

Het Eindexamenbesluit VO bepaalt ten aanzien van het Examenreglement in artikel 31 en 35e het volgende (hier verkort weergegeven; zie voor de letterlijke tekst uit de regelgeving de bijlage):

- Het bevoegd gezag stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
  - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
  - b. informatie over de toepassing van de maatregelen inzake onregelmatigheden (artikel 5);
  - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen;
  - d. de samenstelling en het adres van de commissie van beroep.
- De examencommissie stelt een voorstel op voor een examenreglement.
- Het bevoegd gezag wijkt bij de vaststelling van het examenreglement slechts af van het voorstel, nadat het bevoegd gezag:
  - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
  - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs zendt deze schriftelijke motivering zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
- Het bevoegd gezag behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad.
- Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.

Aanpassingen Eindexamenbesluit VO per 1 augustus 2021

Naar aanleiding van een examenincident in 2018 en de daarop volgende onderzoeken van de Commissie ten Dam (ingesteld door de VO-raad) en de Inspectie van het Onderwijs heeft de sector gewerkt aan de versterking van de kwaliteitsborging van schoolexaminering. De aanpassingen in het Eindexamenbesluit VO van 2021 vormen het formele sluitstuk. Zij betreffen de volgende zaken:

- 1 een examencommissie wordt verplicht in het voortgezet onderwijs;
- 2 de rol van de examensecretaris als ondersteuning van de directeur is verder geëxpliciteerd;
- 3 de rol van de medezeggenschap in de totstandkoming van het examenreglement en het PTA is geëxpliciteerd, evenals de mogelijkheid en procedure om tot wijziging te komen;
- 4 de relatie tussen PTA en het examenprogramma is aangescherpt;
- 5 er wordt verschil gemaakt tussen het inhalen van een schoolexametoets en het herkansen daarvan;
- 6 er is een artikel opgenomen over de formele afronding van het schoolexamen.

De aangepaste artikelen in het Eindexamenbesluit VO en de relevante passages uit de Nota van toelichting zijn opgenomen in een bijlage van deze checklist.

Nieuw in deze checklist/aanpassingen t.o.v. versie 2021-2022

In deze checklist, versie 2022-2023, zijn geen aanpassingen gedaan ten opzichte van de checklist van 2021-2022:

Wet voortgezet onderwijs 2020

Op 1 augustus 2022 wordt de Wet voortgezet onderwijs 2020 van kracht. Deze nieuwe wet is een modernisering in tekst en opbouw van de bestaande Wet en van diverse regelingen waaronder het Eindexamenbesluit en het Inrichtingsbesluit. De nieuwe WVO 2020 bevat geen inhoudelijke aanpassingen ten opzichte van de bestaande situatie.

Grote delen van het Eindexamenbesluit worden onderdeel van de nieuwe Wet. Enkele bepalingen komen in een Uitvoeringsbesluit WVO 2020. Daardoor zal op verschillende plaatsen in deze checklist de verwijzing naar het Eindexamenbesluit gelezen moeten worden als een verwijzing naar de WVO 2020 of naar het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>Procedurele aspecten</i>		
1	Het examenreglement is op voorstel van de examencommissie vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.	☐	
2	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt of toegezonden.	☐	
3	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de inspectie toegezonden.	☐	
	<i>Reikwijdte</i>		
4	In het examenreglement is opgenomen voor welke kandidaten (afdeling, cohort, leerjaar) de tekst van toepassing is.	☐	
5	In het examenreglement is opgenomen voor welk schooljaar de tekst van toepassing is.	☐	
	<i>Algemene bepalingen</i>		
6	Het examenreglement bevat een begrippenlijst.		☐
7	Het examenreglement vermeldt welke soorten (school)examens worden onderscheiden en hanteert consequent de juiste terminologie ¹ .	☐	
8	Het examenreglement noemt de wettelijke grondslag en de verantwoordelijkheid voor de vaststelling, waaronder de instemming van de medezeggenschapsraad.	☐	

¹ Het begrip ‘handelingsdeel’ of ‘handelingsopdracht’ komt als voorgeschreven toetsvorm niet (meer) voor in de Examenprogramma’s. In het verleden werd in veel examenprogramma’s met een handelingsdeel een opdracht aangeduid die niet met een cijfer werd beoordeeld, maar waaraan ‘voldaan’ moest worden. Het ‘voldoen’ aan de opdracht van het handelingsdeel was dan een vereiste om het schoolexamen te kunnen voltooien. Een beoordeling ‘onvoldoende’ was niet mogelijk.

Als een school in het PTA een handelingsdeel opneemt als schooleigen invulling van een deel van het examenprogramma, zal de school helder moeten maken in de examenregeling (examenreglement en PTA) dat handelingsdelen per definitie ‘voldaan’ moeten zijn, omdat zonder afgesloten handelingsdeel er geen eindcijfer voor het schoolexamen kan worden vastgesteld.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
9	Het examenreglement vermeldt de rol en taken op hoofdlijnen van de examensecretaris en vermeldt tevens dat deze uit het personeel door de directeur wordt aangewezen ² .	☐	
10	In het examenreglement is opgenomen dat het bevoegd gezag een examencommissie heeft ingesteld die bestaat uit een oneven aantal, en tenminste drie, leden. Leden van het bevoegd gezag, de directeur, leden van de MR, leerlingen en hun wettelijke vertegenwoordigers kunnen geen deel uitmaken van de examencommissie.	☐	
11	Het examenreglement vermeldt de taken en bevoegdheden vanuit de regelgeving van de examencommissie. Daaronder valt in ieder geval: opstellen van een voorstel van een examenreglement, jaarlijks een voorstel voor het programma van toetsing en afsluiting, het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het schoolexamen en het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen.	☐	
12	Naast taken en bevoegdheden vanuit de regelgeving, kan het bevoegd gezag de examencommissie andere taken en bevoegdheden hebben gegeven die van belang zijn voor de uitvoering van het examenproces. In dergelijke gevallen regelt het examenreglement de rol van de examencommissie.	☐	
13	In het examenreglement is opgenomen de samenstelling en het adres van de commissie van beroep. Nota bene, de directeur mag geen deel uitmaken van de commissie van beroep.	☐	
14	In het examenreglement is opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) bezwaar wil maken tegen enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement.		☐

² Het Eindexamenbesluit VO noemt als expliciete taken van de examensecretaris de volgende:

- Het ondersteunen van de directeur bij het organiseren en afnemen van het eindexamen;
- Het ondersteunen van de directeur bij de uitvoering van het examenreglement en het PTA;
- Het verstrekken van overzichten van de schoolexamenresultaten;
- Het (samen met de directeur) tekenen van de overzichten en de eindbeoordeling van het schoolexamen;
- Het (samen met de directeur) vaststellen van de uitslag van het eindexamen;
- Het (samen met de directeur) tekenen van de diploma's en cijferlijsten.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
15	In het examenreglement is conform het Eindexamenbesluit VO (artikel 5) opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) in beroep wil gaan tegen een beslissing van de directeur.	☐	
16	In het examenreglement is een regeling “afwijkende wijze van examineren” opgenomen (artikel 55 Eindexamenbesluit VO).	☐	
17	In het examenreglement is een bepaling opgenomen die regelt dat de directeur beslist in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet.	☐	
18	In het examenreglement is in voorkomende gevallen opgenomen welke bevoegdheden m.b.t. de uitvoering van het examen zijn gemandateerd en aan wie.		☐
19	Het examenreglement regelt in welke vakken een kandidaat examen kan afleggen en of de kandidaat in meer vakken examen mag afleggen dan nodig is voor een volledig examen.		☐
20	Het examenreglement vermeldt dat jaarlijks een programma van toetsing en afsluiting voor het desbetreffende schooljaar wordt opgesteld en voor 1 oktober aan de kandidaten wordt verstrekt of toegezonden.	☐	
21	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaat in kennis gesteld wordt van de toegestane hulpmiddelen.		☐
22	In het examenreglement is geregeld wat de ‘houdbaarheid’ van reeds afgelegde schoolexamens is in het geval een leerling doubleert; de school bepaalt de houdbaarheid.		☐
23	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – de toelating tot het centraal examen in een eerder leerjaar (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de in artikel 37a van het Eindexamenbesluit VO bepaalde regelingen.	☐	
24	Het examenreglement regelt de schoolspecifieke eisen m.b.t. de uitvoering van het profielwerkstuk en de vakken waarop het betrekking kan hebben.		☐

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
25	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – het afleggen van een examen in een vak op een hoger niveau (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de terugvaloptie op het oorspronkelijk niveau zoals bepaald in artikel 51a van het Eindexamenbesluit VO.		O
26	Het examenreglement regelt de toelating tot en het afleggen van het schoolexamen rekenen voor de leerlingen die een eindexamen afleggen zonder wiskunde in het pakket. ³	O	
	<i>Eindexamenbesluit, artikel 5, onregelmatigheden</i>		
27	In het examenreglement is het bepaalde in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO integraal overgenomen.	O	
28	In het examenreglement zijn geen andere sanctiemogelijkheden bepaald dan die worden genoemd in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO.	O	
29	In het examenreglement wordt (bijvoorbeeld via een voetnoot) een niet-limitatieve opsomming van voorbeelden van onregelmatigheden genoemd ⁴ .	O	
30	In het examenreglement is geregeld op welke wijze wordt vastgesteld dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim; tevens is bepaald dat (alleen) de directeur maatregelen kan nemen (en wel alleen maatregelen als beschreven in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO).	O	
31	In het examenreglement is bepaald op welke wijze en in welke gevallen (binnen de wettelijke kaders) een kandidaat aanspraak kan maken op ontheffing.		O

³ Per augustus 2019 is de rekentoets afgeschaft. Voor leerlingen met wiskunde in het pakket worden de rekenvaardigheden geïntegreerd in de eindtoetsing voor wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde krijgen vanaf schooljaar 2020-2021 een apart schoolexamen rekenen.

⁴ Een concrete en complete opsomming van onregelmatigheden is niet op te stellen. Veel scholen noemen de volgende zaken als voorbeelden van onregelmatigheden: zonder geldige redenen niet deelnemen aan een zitting van een schoolexamentoets, het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of een handelingsdeel, fraude, gebruik maken van niet-toegestane hulpmiddelen, waaronder telefoons, niet-toegestane communicatie.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
32	In het examenreglement is bepaald welke kandidaten in welke gevallen recht hebben op vrijstelling en op welke wijze in die gevallen de uitslag wordt bepaald.		O
33	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan een onregelmatigheid.	O	
	<i>De organisatie van het eindexamen</i>		
34	Het examenreglement vermeldt wanneer het schoolexamen aanvangt en wanneer het wordt afgesloten.	O	
35	Het examenreglement vermeldt: in het geval van schriftelijke examens als voorwaarde voor toelating voor het centraal examen dat het schoolexamen volledig is afgesloten voor aanvang van het eerste tijdvak; in het geval van flexibele digitale examens BB KB dat het schoolexamen in het betreffende vak is afgesloten voor het centraal examen.	O	
36	Het examenreglement vermeldt dat deelname aan de geplande schoolexamentoetsen verplicht is.	O	
37	Het examenreglement vermeldt dat het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline verplicht is.	O	
38	Het examenreglement regelt de bewaarprocedure en bewaartermijn voor het schoolexamenwerk en vermeldt dat het centraal-examenwerk tenminste zes maanden op school bewaard blijft.	O	
39	Het examenreglement vermeldt, conform het Eindexamenbesluit VO (art.32.2), dat de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld uiterlijk moeten zijn afgesloten op een datum die ligt uiterlijk 10 dagen voor aanvang van het eerste tijdvak.	O	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>De gang van zaken tijdens het schoolexamen</i>		
40	Het examenreglement regelt de wijze waarop de school (i.c. de directeur) in kennis gesteld wordt van verhindering van de kandidaat om aanwezig te zijn bij een schoolexamen dan wel om het werk tijdig in te leveren.	O	
41	Het examenreglement regelt hoe te handelen in het geval een kandidaat te laat is voor deelname aan een schoolexamen dan wel te laat is bij het inleveren van het praktisch werk. Het examenreglement bepaalt dat eventuele maatregelen door de directeur genomen worden.	O	
42	<p>Het examenreglement beschrijft de gang van zaken tijdens de zittingen van school- en centrale examens, waarbij (met het oog op maximale garantie van de authenticiteit van het werk van de kandidaat) in ieder geval de volgende zaken worden bepaald:</p> <ul style="list-style-type: none"> - met welk schrijfgerei de kandidaten het werk wel en niet mogen maken (waaronder ook digitale middelen); - welke hulpmiddelen per vak zijn toegestaan of waar deze informatie te vinden is; - welke regels voor het inleveren van het gemaakte werk gelden (waaronder ook digitale inlevering); - hoe het toezicht bij de schoolexamentoetsen en schoolexamenzittingen is geregeld en hoe deze worden afgesloten; - alle verdere schooleigen bijzonderheden.⁵ <p><i>Indien een kandidaat (al dan niet in strijd met de bepalingen in het examenreglement van de school) het examenwerk met potlood heeft gemaakt, wordt de handelwijze aanbevolen: onmiddellijk na het beëindigen van de examen­zitting wordt het werk gekopieerd; het origineel wordt bewaard in een kluis. De corrector ontvangt de kopie ter correctie.</i></p>	O	

⁵ Het is ondoenlijk op deze plek een limitatieve opsomming te geven. Dikwijls bepaalt een school bijvoorbeeld dat het werk niet met potlood gemaakt mag worden (behalve tekeningen, grafische verbeeldingen e.d.). Veel scholen bepalen welk papier en kladpapier gebruikt mag of moet worden. Deze zaken zijn niet voorgeschreven door de wetgever, maar zijn in feite bedoeld om het werk van de leerling maximale authenticiteit te geven en zodoende maximaal te verhinderen dat na inleveren van het werk door anderen ongemerkt wijzigingen kunnen plaatsvinden.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
43	Het examenreglement vermeldt dat gemaakt examenwerk zijn geldigheid behoudt.		☐
44	Het examenreglement regelt hoe te handelen bij ziekte of onwel worden van een kandidaat tijdens afname van (school)examen.		☐
45	Het examenreglement regelt hoe te handelen indien examenwerk niet volgens de regels wordt ingeleverd (bijvoorbeeld nadat het buiten de examenzaal is gebracht).		☐
46	Het examenreglement regelt vanaf welk moment en tot welk moment de kandidaat de zitting van het schoolexamen mag verlaten. Het examenreglement regelt dit ook voor zittingen van het centraal examen.		☐
47	Het examenreglement regelt de werkwijze bij afstandstoetsing.		☐
	<i>Communicatie</i>		
48	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat inzage kan krijgen in de beoordeling en normering van het gemaakte werk.		☐
49	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat eventueel bezwaar kan aantekenen tegen de beoordeling van het gemaakte werk in het schoolexamen.	☐	
50	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaten tussentijds worden geïnformeerd over hun resultaten en op welke wijze zij kunnen aangeven of deze correct zijn verwerkt in het administratiesysteem.		☐
51	Het examenreglement vermeldt dat de kandidaat als formele afronding van het schoolexamen een overzicht per vak ontvangt van de resultaten van alle onderdelen en de eindbeoordeling van het schoolexamen, getekend door de directeur en de examensecretaris. De kandidaat tekent voor ontvangst ⁶ .	☐	

⁶ Het nieuwe artikel 33 van het Eindexamenbesluit VO regelt deze nieuwe formele wijze van afronding van het schoolexamen. Zie de bijlage voor het desbetreffende artikel.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>De herkansing van het schoolexamen (en van het centraal examen)</i>		
52	Het examenreglement regelt in welke gevallen welke soort(en) schoolexamens herkanst kunnen worden.	☐	
53	Het examenreglement regelt de wijze waarop wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen ⁷ .	☐	
54	Het examenreglement regelt in ieder geval voor het vak maatschappijleer en – indien gewenst – in overige gevallen dat de kandidaat gebruik kan maken van een herexamenregeling voor het schoolexamen vmbo <i>(ter toelichting: het Eindexamenbesluit bepaalt in art.35b1 in welke gevallen een herexamen moet en mag worden verleend. De termen herexamen en herkansing hebben overigens een verschillende betekenis).</i> ⁸	☐	
55	Het examenreglement vermeldt de in het Eindexamenbesluit VO bepaalde herkansingsregeling voor centrale examens.		☐
56	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het schoolexamen.	☐	
57	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het centraal examen.	☐	
	<i>De uitslag</i>		
58	Het examenreglement vermeldt de bandbreedte van de cijfers (1-10) en de gevallen waarin een cijfer wordt vastgesteld met één decimaal.	☐	

⁷ Het nieuwe artikel 31.1.c van het Eindexamenbesluit VO bepaalt dat de school in ieder geval moet voorzien in de genoemde inhaalmogelijkheid.

⁸ Een herkansing van een toets/schoolexamenonderdeel betreft altijd die specifieke toets of dat specifieke schoolexamenonderdeel. Een herexamen is meer omvattend dan een herkansing van een specifieke toets en “omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma”. Zie artikel 35b1 van het Eindexamenbesluit.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
59	Het examenreglement vermeldt de wijze waarop de cijfers voor het schoolexamen (indien nodig) worden afgerond. Het examenreglement vermeldt tevens de wijze waarop de cijfers voor het centraal examen worden afgerond conform het Eindexamenbesluit VO.	O	
60	Het examenreglement vermeldt de samenstelling van het combinatiecijfer.	O	
61	Het examenreglement vermeldt de slaag-zakregeling.		O
62	Het examenreglement vermeldt de cum laude-regeling (Eindexamenbesluit VO, artikel 52.a).		O
	<i>Maatwerk</i>		
63	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die tussentijds instromen of tussentijds van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen van het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort.		O
64	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die na een bepaald leerjaar van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen die de school in het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld. Het eenvoudigweg omrekenen van behaalde schoolexamenresultaten is niet toegestaan, omdat leerlingen beoordeeld moeten worden volgens de exameneisen die voor de betreffende schoolsoort gelden.		O
65	Het examenreglement regelt de wijze waarop voor leerlingen die versnellen via een maatwerk-PTA eisen worden gesteld om te voldoen aan het examenprogramma dat de school voor de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld.		O

Bijlage Aanpassingen Eindexamenbesluit VO 2021

In deze bijlage zijn de belangrijkste gewijzigde artikelen uit het Eindexamenbesluit opgenomen met aansluitend voor deze checklist in verkorte weergave de relevante passages uit de Nota van toelichting.

Artikel 3a. De examensecretaris

1. De directeur van een school voor voortgezet onderwijs wijst een of meer van de personeelsleden van de school aan tot examensecretaris van het eindexamen. Een examensecretaris is tevens examensecretaris van de deeleindexamens.
2. De directeur en de examensecretaris van een school voor voortgezet onderwijs verrichten gezamenlijk de taken bedoeld in de artikelen 33, tweede lid, 48, eerste en derde lid, 52, zesde lid, en 59, vierde lid.
3. De examensecretaris heeft de taak om de directeur te ondersteunen bij:
  - a. het organiseren en afnemen van het eindexamen of het deeleindexamen bedoeld in het eerste lid;
  - b. de uitvoering van het examenreglement bedoeld in artikel 31, eerste lid;
  - c. de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting bedoeld in artikel 31a, eerste lid; en
  - d. de verstrekking van een overzicht van de onderdelen en beoordeling van de schoolexamens bedoeld in artikel 33.
4. De directeur stelt een taakomschrijving voor de examensecretaris vast waarin in ieder geval de taken bedoeld in het tweede en derde lid worden opgenomen.
5. De directeur verstrekt de taakomschrijving aan het bevoegd gezag, aan de examensecretaris en aan de examencommissie.
6. De directeur draagt er zorg voor dat het deskundig functioneren van de examensecretaris is gewaarborgd.

Artikel 31. Examenreglement

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
  - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
  - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 5;
  - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen, waarbij in ieder geval wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen; en
  - d. in het geval van een school voor voortgezet onderwijs, de samenstelling en het adres van de in artikel 5, vierde en vijfde lid, bedoelde commissie van beroep.
2. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het examenreglement slechts af van het voorstel, bedoeld in artikel 35e, eerste lid, onderdeel a, nadat het bevoegd gezag:
  - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
  - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs zendt de schriftelijke motivering, bedoeld in het tweede lid, zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
4. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad van de school voor voortgezet onderwijs bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wet medezeggenschap op scholen.
5. De examencommissie vavo behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs, bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs.

6. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.
7. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 31a. Programma van toetsing en afsluiting: de inhoud

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo stelt jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het desbetreffende schooljaar.
2. Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in ieder geval:
  - a. welke examenstof van het examenprogramma in het schoolexamen wordt getoetst;
  - b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het schoolexamen wordt getoetst;
  - c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen;
  - d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden;
  - e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo draagt er zorg voor dat ten aanzien van de toetsen die deel uitmaken van het schoolexamen, in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk en herleidbaar wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
  - a. de verplichte examenstof van het examenprogramma die behoort bij het schoolexamen;
  - b. de examenstof van het examenprogramma die behoort tot de verplichte examenstof van het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zal worden getoetst; en
  - c. examenstof die is gekozen door het bevoegd gezag.
4. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 31b. Programma van toetsing en afsluiting: de vaststelling

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van het programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 31a, eerste lid, slechts af van het voorstel van de examencommissie, bedoeld in artikel 35e, eerste lid, onderdeel b, nadat het bevoegd gezag:
  - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
  - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
2. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs zendt de schriftelijke motivering bedoeld in het tweede lid, zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs heeft voor het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting de instemming van de medezeggenschapsraad van de school, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder b, van de Wet medezeggenschap op scholen.
4. De examencommissie vavo heeft voor het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting de instemming van de studentenraad van de instelling voor educatie en beroepsonderwijs bedoeld in artikel 8a.2.2, derde lid, onder e, van de Wet op het beroepsonderwijs.
5. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde programma van toetsing en afsluiting voor het desbetreffende schooljaar aan de kandidaten en de inspectie.
6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 31c. Programma van toetsing en afsluiting: wijziging

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs respectievelijk de examencommissie vavo kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen:
  - a. in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het programma van toetsing en afsluiting; of

- b. ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of kennelijke onvolledigheid in het programma van toetsing en afsluiting.
2. De examencommissie van de school voor voortgezet onderwijs wordt vooraf in de gelegenheid gesteld om te adviseren over een wijziging als bedoeld in het eerste lid.
3. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs wijkt bij de vaststelling van een wijziging van het programma van toetsing en afsluiting slechts af van het advies van de examencommissie nadat het bevoegd gezag:
  - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
  - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
4. Het derde, vierde en vijfde lid van artikel 31b zijn van overeenkomstige toepassing op de vaststelling van de wijziging van het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op deeleindexamens.

Artikel 33. Verstrekking overzicht onderdelen en beoordeling schoolexamen

1. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen verstrekt de directeur respectievelijk de examencommissie vavo aan de kandidaat, voor zover van toepassing, het volgende:
  - a. een overzicht van behaalde resultaten van alle onderdelen in het examendossier bedoeld in artikel 35c,
  - b. een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
  - c. de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld; en
  - d. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.
2. De directeur, de examensecretaris dan wel de examencommissie vavo tekenen voor verstrekking van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen aan de kandidaat.
3. De kandidaat tekent voor ontvangst van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen.

Artikel 35d. De benoeming en samenstelling van de examencommissie

1. Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs:
  - a. stelt een of meer examencommissies in ten behoeve van de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering;
  - b. benoemt de leden van de examencommissie; en
  - c. draagt zorg voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie.
2. De examencommissie heeft een oneven aantal leden en ten minste drie leden.
3. De volgende personen kunnen niet worden benoemd tot lid van de examencommissie:
  - a. leden van het bevoegd gezag;
  - b. de directeur van de school;
  - c. leden van de medezeggenschapsraad of de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad van de school als bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Wet medezeggenschap op scholen;
  - d. leerlingen van de school en hun wettelijk vertegenwoordigers.
4. Bij de benoeming van de leden van de examencommissie draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat de examencommissie deskundig is op het gebied van:
  - a. de desbetreffende schoolsoort;
  - b. de regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs; en
  - c. de kwaliteit van examinering.
5. Alvorens tot benoeming van een lid over te gaan, hoort het bevoegd gezag de overige leden van de examencommissie.

Artikel 35e. De taken en bevoegdheden van de examencommissie

1. De examencommissie heeft voor de borging van de kwaliteit van de schoolexaminering de volgende taken en bevoegdheden:

- a. het opstellen van een voorstel voor een examenreglement als bedoeld in artikel 31 voor het bevoegd gezag;
  - b. het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een programma van toetsing en afsluiting als bedoeld in artikel 31a voor het bevoegd gezag;
  - c. het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het schoolexamen;
  - d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen; en
  - e. overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
2. De examencommissie stelt regels vast over haar werkwijze.
  3. De examencommissie stelt jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden.
  4. De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en de directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
  5. De examencommissie verstrekt de regels over haar werkwijze, het verslag, de evaluatie en het advies bedoeld in het tweede tot en met het vierde lid, aan het bevoegd gezag, aan de directeur en aan de examensecretaris van een school voor voortgezet onderwijs.

Nota van toelichting bij het Eindexamenbesluit VO 2021

Eisen aan de inhoud van het examenreglement

Met dit besluit wordt geregeld dat het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs een examenreglement moeten vaststellen. Dat reglement kan voor een aantal examenjaren gelden.

Ten eerste dienen regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen in het examenreglement te worden opgenomen. Ten aanzien van regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen wordt bedoeld alle zowel procedurele als organisatorische regelingen die het bevoegd gezag moet treffen ter uitvoering van het eindexamen. Behalve de voorgeschreven regels kunnen ook andere regels worden voorgeschreven in het examenreglement. Denk hierbij bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, aan regels over:

- De instelling van een commissie van beroep;
- Toegestane hulpmiddelen en faciliteiten;
- De inzage en bewaartermijn van gemaakte werk en/of examendossier;
- Generieke inhaal- en herkansingsmogelijkheden;
- Zaken die te maken hebben met de afname van een (school)examenonderdeel – zoals te laat komen, toezicht op de afname e.d.;
- Zaken die te maken hebben met de beoordeling van het schoolexamen, of schoolexamenonderdelen, inclusief wanneer de beoordeling uiterlijk bekend wordt gemaakt aan de kandidaat; en,
- De mogelijkheid van een leerling om aanspraak te doen op een vrijstelling met betrekking tot het examen.

Ten tweede dient informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel 5 (over onregelmatigheden) in het examenreglement te worden opgenomen. In het examenreglement neemt het bevoegd gezag verder op wat zij verstaat onder enige onregelmatigheid. Het is niet mogelijk om andere maatregelen in het examenreglement op te nemen en toe te passen dan de maatregelen die genoemd staan in artikel 5.

Ten derde dienen de inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen te worden opgenomen. Hierin wordt aangegeven dat er een verschil is tussen herkansen en inhalen. Er moet hierbij voortaan in ieder geval worden voorzien in een inhaalmogelijkheid voor gevallen waarin de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, niet in staat is geweest aan toetsen van het schoolexamen deel te nemen. Een inhaalmogelijkheid mag een andere toetsvorm hebben dan de oorspronkelijke toets.

Onder toetsen van het schoolexamen worden overigens de verschillende toetsmomenten verstaan die samen het schoolexamen vormen. De inrichting van deze toetsmomenten kan per school verschillen. Er wordt hiermee niet bedoeld op de examenonderdelen, zoals beschreven in de regeling examenprogramma's VO.

Tot slot moet er voor scholen voor voortgezet onderwijs de samenstelling en het adres van de in artikel 5 van het Eindexamenbesluit VO bedoelde commissie van beroep in het examenreglement worden opgenomen.

De totstandkomingsprocedure van het examenreglement

Ter versterking van de kwaliteit van de schoolexaminering zal bij de vaststelling door het bevoegd gezag van het examenreglement voor het voortgezet onderwijs voortaan ook een rol weggelegd zijn voor een examencommissie. Voorheen volstond de vaststelling van examenreglementen voor vo-scholen door het bevoegd gezag. Dit besluit verandert dat.

Voortaan is de procedure als volgt;

- Eerst zal de examencommissie een voorstel voor een examenreglement opstellen.
- Het bevoegd gezag mag van dit voorstel afwijken, maar moet dan wel eerst hierover overleggen met de examencommissie en de afwijking schriftelijk motiveren.
- Deze schriftelijke motivering moet zowel aan de examencommissie als de medezeggenschapsraad worden gezonden.
- Vervolgens dient de medezeggenschapsraad nog in te stemmen met het voorgestelde examenreglement. De medezeggenschapsraad kan op grond van de schriftelijke motivering een weloverwogen beslissing nemen of zij wel of niet instemt met de vaststelling van het examenreglement.
- Tot slot kan het bevoegd gezag het examenreglement vaststellen.

Verder dient het bevoegd gezag respectievelijk de examencommissie vavo jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie te zenden. Dit mag ook via de digitale weg. Zo wordt in de praktijk het examenreglement toegevoegd aan het internetschooldossier van de inspectie, en kan het examenreglement via de e-mail aan kandidaten verstrekt worden. Het examenreglement alleen publiceren op de website van de school is niet voldoende. Een link in een e-mail mag wel.

Voorheen lag de verplichting van het verstrekken bij de directeur. Deze wordt teruggelegd bij het bevoegd gezag, omdat het bevoegd gezag de verantwoordelijkheid heeft het examenreglement vast te stellen. Het ligt dan voor de hand dat het bevoegd gezag ook verantwoordelijk is voor de verzending aan de kandidaten en aan de inspectie. In de praktijk kan dit wel aan de directeur van de school gemandateerd worden. Dit lid geldt zowel voor scholen voor voortgezet onderwijs als voor het vavo.

Het uitreiken van de schoolexamenresultaten door de school ter afsluiting van het schoolexamen

Het verstrekken van de schoolexamenresultaten moet een duidelijke afsluiting van het schoolexamen zijn. De directeur en de examensecretaris tekenen voor verstrekking van de overzichten en beoordelingen aan de examenkandidaat. De kandidaat tekent voor ontvangst van de overzichten en beoordelingen. [...]

De afronding van het schoolexamen moet worden gezien als een officieel moment en niet enkel een administratieve handeling. Deze maatregel introduceert een extra controle ten behoeve van de praktische organisatie en uitvoering van het examenproces. Daarnaast ziet het er op dat scholen bewust het schoolexamen afsluiten en erkennen als volledig en gelijkwaardig onderdeel van het eindexamen. Het schoolexamen is immers de helft van het eindexamen. Scholen en instellingen kunnen uiteraard zelf een invulling van dit moment inrichten, waarbij gedacht kan worden aan een feestelijk uitreiking met bijvoorbeeld de mentor van de examenkandidaten.

De verstrekking

Het verdient de voorkeur dat de directeur voor alle vakken tegelijk een overzicht verstrekt aan de kandidaat van alle onderdelen in het examendossier en de behaalde resultaten.

In het vmbo, in het bijzonder bij de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg, wordt vaak gebruik gemaakt van de flexibel digitale examens waardoor het kan voorkomen dat het niet mogelijk is om alle schoolexamenresultaten voor alle vakken tegelijk te verstrekken. De schoolexamenresultaten hoeven daarom niet verplicht allemaal tegelijk gecommuniceerd te worden aan de kandidaat, maar dit kan ook apart. Het is wel verplicht dat alle schoolexamen resultaten voor het begin van de centrale examens, zoals bedoeld in de artikelen 32 en 37 van het EBVO, aan de kandidaat verstrekt worden.⁹

---

⁹ Het schoolexamen wordt in beginsel afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak, bedoeld in artikel 37 EBVO. Bij toepassing van artikel 37, zevende lid, EBVO wordt het schoolexamen in het vak waarop de toets betrekking heeft, afgesloten tien werkdagen voor de afname van die toets. Het College voor toetsen en examens kan namelijk ingevolge dit artikel voor een toets een afnameperiode instellen waarbinnen het bevoegd gezag zelf de afnametijdstippen bepaalt. Deze afnameperiode vangt niet eerder aan dan op 1 april van het desbetreffende examenjaar en omvat het eerste en tweede tijdvak van dat examenjaar. Dit is van belang voor de flexibele afname van centrale examens zoals het geval is bij de CSPE's en flexibele digitale examens.

Dit geldt ook voor leerlingen die gespreid examens doen of één of meerdere vakken in het (voor)laatste leerjaar afronden. In deze gevallen moeten in elk geval de schoolexamenresultaten aan de kandidaat worden verstrekt van de vakken waarin dát examenjaar het centraal examen wordt afgesloten. De schoolexamenresultaten van de overige vakken of onderdelen moeten aan de kandidaat worden verstrekt het opvolgend jaar of de opvolgende jaren wanneer deze vakken worden afgesloten, al dan niet met een centraal examen.

Er is gekozen om de bekendmaking door de directeur te vervangen door: 'verstrekking door de directeur'. Door de keuze voor het woord 'verstrekking' wordt versterkt dat het moet gaan om meer dan een bekendmaking (per mail) van de uitkomsten van het schoolexamen. De stukken moeten persoonlijk en schriftelijk aan de kandidaat ter beschikking worden gesteld (waarbij uitreiking via de schoolmail wordt niet gezien als een persoonlijke uitreiking). Zo verbetert het zicht van betrokkenen op de volledigheid van het schoolexamen. En wordt de afronding van het schoolexamen het officiële moment dat het zou moeten zijn.

Tekenen voor de verstrekking en ontvangst

De directeur en de examensecretaris tekenen voor verstrekking en de juistheid van de overzichten en beoordelingen aan de examenkandidaat. De kandidaat tekent voor ontvangst van de overzichten en beoordelingen.

Het tekenen voor de verstrekking en ontvangst van de overzichten en beoordelingen heeft geen extern rechtsgevolg. Het is een bevestiging van de bestaande rechtsverhouding tussen de directeur, de examensecretaris en de kandidaat. Ondertekening dient plaats te vinden op een fysiek document waarop alle drie de handtekeningen staan. De inzage in de gegevens voorafgaand aan de ondertekening door de examensecretaris en de directeur kan uiteraard wel digitaal geschieden.

De directeur en de examensecretaris zijn verantwoordelijk voor de juistheid van de overzichten en beoordelingen. Met het zetten van hun handtekening geven de directeur en de examensecretaris aan dat hetgeen zij ondertekenen juist is. Deze verantwoordelijkheid ligt niet bij de kandidaat en daarom tekent de kandidaat niet voor de juistheid, maar alleen voor ontvangst. Dit is in lijn met de huidige werkwijze rondom het verstrekken en tekenen van de diploma's in het voortgezet onderwijs (zie ook artikel 52 lid 6 Eindexamenbesluit VO). Het tekenen voor de verstrekking en ontvangst raakt zodoende de rechtspositie van de kandidaat niet en heeft geen invloed op de toegang tot deelname aan het centraal eindexamen voor de kandidaat.

Nalatigheid t.a.v. het verstrekken

In de onverhoopte situatie dat de directeur en/of de examensecretaris de overzichten en beoordelingen niet verstrekken, niet tijdig verstrekken of niet tekenen kan de kandidaat zich wenden tot de klachtencommissie als bedoeld in artikel 24b, tweede lid, onder a, WVO en artikel 7.2.8.a, derde lid, WEB. Het niet verstrekken dan wel niet tekenen voor de verstrekking van de overzichten en de beoordelingen heeft geen invloed op de studievoortgang van de kandidaat. De kandidaat mag ook zonder dat er getekend is voor de overzichten en beoordelingen deelnemen aan het centraal eindexamen. Artikel 32 Eindexamenbesluit VO vormt geen zelfstandige rechtsgrond voor uitsluiting van examens.

Onvolledig schoolexamen of onjuiste schoolexamenresultaten

Het kan voorkomen dat bij de verstrekking van de schoolexamenresultaten blijkt dat het schoolexamen niet volledig is afgerond of dat een deel van de schoolexamenresultaten niet correct is.

Wanneer het schoolexamen voor één of meerdere vakken niet volledig is afgerond door een onregelmatigheid aan de kant van de kandidaat kan de directeur maatregelen nemen zoals genoemd in artikel 5. Wanneer een kandidaat het schoolexamen voor één of meerder vakken niet volledig heeft kunnen afronden ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid, kan het bevoegd gezag toestaan dat de kandidaat het ontbrekende onderdeel toch afsluit voor het centraal examen in dat vak of die vakken, maar na de aanvang van het eerste tijdvak zoals aangegeven in artikel 32, derde

lid, EBVO. Dit laatste is ook van toepassing wanneer een kandidaat het schoolexamen in één of meer vakken niet heeft kunnen afronden door fouten of nalatigheid van de school. Wanneer het door omstandigheden niet mogelijk is dat de kandidaat het schoolexamen voor een vak afrondt voor de afname van het centraal examen van dat vak, kan de directeur eventueel toestaan om dit centraal examen door de kandidaat in het tweede tijdvak af te laten leggen (artikel 45, eerste lid, EBVO).

Het is in deze gevallen van groot belang dat de bovengenoemde maatregelen worden genomen voor aanvang van het centraal examen van het betreffend vak of de betreffende vakken. Indien het schoolexamen niet voor het centraal examen is afgerond kan er immers geen uitslag worden bepaald voor het desbetreffende vak of de vakken. Daarom wordt er op aangedrongen om het overzicht van het cijfer of de cijfers die zijn behaald voor het schoolexamen, de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en de beoordeling van het profielwerkstuk tijdig aan te leveren zodat er zo snel mogelijk zicht is voor alle betrokkenen op de volledigheid van het schoolexamen en dat er nog, voordat de examenkandidaat start aan het centraal examen, indien nodig maatregelen kunnen worden getroffen.

Het verstrekken van de schoolexamenresultaten heeft geen rechtsgevolg. Het is derhalve geen besluit van de directeur en examensecretaris waartegen bezwaar en beroep open staat. De leerling kan zich wel tot de klachtencommissie bedoeld in artikel 24b, tweede lid, onder a, WVO en artikel 7.2.8.a. derde lid WEB wenden. Kandidaten kunnen immers bij deze klachtencommissie een klacht indienen over gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag of het personeel, waaronder discriminatie, dan wel het nalaten van gedragingen en het niet nemen van beslissingen door het bevoegd gezag of het personeel. De kandidaat kan zich desgewenst ook tot de burgerlijk rechter wenden, ook in het openbaar onderwijs. Daarbij kan een kandidaat die het schoolexamenoverzicht niet (tijdig) heeft ondertekend voor ontvangst niet de deelname aan het centraal examen worden ontzegd.